

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף ק'
הדף היומי בהלכה: סימן רט"ז מאמצע מסעיף ג' עד סעיף ו'
המוסר היומי: שם עולם פרק י' 'וסיים הפסוק על זה' עד 'כן הדבר ממש'

לוח
לימוד
יומי

אבל על עצמנו האם אנו מקבלין אותו למלך?

המוסר הנוקב מרבי ישראל סאלענטר זצ"ל – מהנלמד החודש בדף היומי בהלכה

בבואו בחזרה לביתו קרא להמשרת ויאמר לו "האם עשית את רצוני?", ואמר לו "אין (כן), שקריתי את המכתב שהניח לי רום מעלתו בוקר וערב. ואמר לו העשיר, "הוי אוויל, וכי הקריאה לבד היא התכלית? ומה שצווייתך לעיין בהמכתב הוא רק כדי שעל ידי זה תדע מה לעשות. אבל לא שתצא על ידי חובתך בהקריאה לבד".

"כן בענייני השם יתברך מצווה אותנו שנתבונן ונגיע לאהבת הש", אבל לא שבאמירת "ואהבת" לבד הוא מקיים המצוות עשה, והעושה כן הוא חכם כמו המשרת הנ"ל.

"וגם על עיקר קבל עול מלכות שמים שמעתי בשם הגאון האמיתי רבי ישראל סלאנטער זצ"ל, שהתאונן שבעוונותינו הרבים אין אנו נוהגים כראוי. אמת שאין אנו מתעצלין להמליך השם יתברך על כל השבעה רקיעים ועל הארץ בד' רוחותיה, אבל על עצמנו אם אנו מקבלין אותו למלך, שיהיו אברינו נשמעין לקבל עליהם עול מלכותו יתברך, וכמה פעמים שוכחין דבר זה לגמרי".

'שם עולם', שער חזקת התורה, פרק י"ב.

ויאמר לו "האם עשית את רצוני?", ואמר לו "אין (כן), שקריתי את המכתב שהניח לי רום מעלתו בוקר וערב.

"ובעוונותינו הרבים אנו קורין בכל יום "ואהבת את ה' אלקיך" וכו', ואין אנו רואים להתבונן שנגיע לאהבת ה', ובקריאת "ואהבת" לבד בוודאי אינו מקיים המצוות עשה הזו, כמו שאינו מקיים מצוות תפילין באמירת "וקשרתם", והיצר הרע מטעה אותנו בזה.

"ואמרתי על זה בדרך דמיון לאיש אחד שבא אצל בעל הבית עשיר ובקשו שיכור אותו לשרתו בעסקיו, וימאן בדבר מטעם שאינו צריך לו כעת, ויפצר בו מאוד עד שנתרצה העשיר לזה, ואך בתנאי שיהיה איש אמונים וישרת אותו כראוי, ולא ימרה שום דבר מדבריו, ונתרצה לזה.

"ויהי היום שהיה העשיר צריך ליסע לדרכו וירשום העשיר בכתב כמה דברים שצריך המשרת לעשות בביתו באלו ב' וג' ימים שיהיה הוא בדרך, ויתן לו הכתב ויצוהו שיעיין היטב במכתב ההוא. ויסע העשיר לדרכו ויהי

מה נחשב כ'עץ' לענין ברכת 'עצי בשמים'?

ברכת "בורא עצי בשמים", נאמרת על כל בושם שהוא עץ. ואף בושם שאינו עץ גמור, דהיינו שהוא רך - אם עליו יוצאים מגזעו או מענפיו, וגזעו מתקיים משנה לשנה, נחשב כעץ לענין זה. ואם עליו יוצאים משורשיו, ואינו מתקיים משנה לשנה - נחשב כעשב, וברכתו "בורא עשבי בשמים". ויש אומרים שעשב שהוא נוקשה כעץ - ברכתו "בורא עצי בשמים". ואף שאילו גדלו פירות הראויים לאכילה על עשב כזה היתה ברכתם 'האדמה', ולא 'העץ', הרי זה לפי שבברכת הפירות, 'פרי העץ' פירושו פרי הגדל על אילן; ואילו בברכת הבשמים, כל דבר נוקשה המכונה בפי העם 'עץ' - נחשב כעץ. ומספק יש לברך על עשב כזה "בורא מיני בשמים". [ביה"ל ד"ה עצי בשמים; וראה משנ"ב 1]

לאיזה הבדל בין טעם לריח יש משמעות הלכתית?

בושם שהוא ענף או פרי של עץ, או נוזל המופק ממנו - ברכתו "בורא עצי בשמים". ואף אם הוא ראוי לאכילה, אם נועד בעיקר להרחה ולא לאכילה, ברכתו "בורא עצי בשמים", ולא "אשר נתן ריח טוב בפירות". ואם השרה את הבושם במים, או ביסלו במים, והמים קלטו את ריחו - מברכים אף על הריח שבמים "בורא עצי בשמים"; ואף שלענין ברכת 'העץ' ו'האדמה' אין מי השרייה ובישול של פרי נחשבים כפרי עצמו, הרי זה לפי שטבע הטעם שלא להקלט כולו במים, ולא נקלט בהם אלא טעם קלוש שאינו ראוי לברכת הפרי, אבל הריח, טבעו להקלט כולו במים, ונמצא שמברך על אותו הריח שבעץ. [שו"ע ג, משנ"ב יז-כא, ושעה"צ יז; וראה עוד שם ו"כה, וראה עוד ספר 'זאת הברכה', בירור הלכה מג]

מהו שמן אפרסמון, ומדוע תיקנו עבורו ברכה מיוחדת?

חכמינו ז"ל תיקנו ברכה מיוחדת לשמן אפרסמון: "בורא שמן ערב". שמן אפרסמון זה מכונה גם 'צָרִי', והוא אחד מסממני הקטורת. עץ האפרסמון מכונה גם 'קָטָף', והשמן יוצא ממנו על ידי חיתוכו וקילופו. (ואין זה העץ שמגדל את הפרי הנקרא כיום 'אפרסמון', אלא העץ הנקרא בלטינית פֶּלְסֶם). והראשונים כתבו טעמים שונים לברכה זו, ואחד מהם - שאפרסמון זה גדל רק בארץ ישראל, וכדי להורות על חשיבות זו, תיקנו לשמנו ברכה מיוחדת. ואם בָּרַךְ עליו "בורא עצי בשמים" - כתבו אחרונים שיצא ידי חובתו; ויש שנראה מדבריהם שלא יצא. [שו"ע ד, משנ"ב כב-כג, ושעה"צ כא; ביאורים ומוספים דרשו, 23]

אתמול למדנו

- פרי מאכל שריחו טוב וחזק - אם נטלו בידו על מנת להריחו, מברך "אשר נתן ריח טוב בפירות"; ואף אם כוונתו גם לאוכלו באותה שעה, או לאחר שיהנה מריחו זמן מה.
- פרי מאכל שריחו טוב, ולא נטלו בידו, אלא מונח לפניו - אינו מברך על ריחו אף אם חפץ ומתכוון להנות מריחו, כיון שהוא מיועד בעיקרו לאכילה ולא להרחה.
- בברכת "בורא מיני בשמים" יוצאים ידי חובה בדיעבד על כל מיני הריחות. ובמוצאי שבת, נהגו לברך לכתחילה "מיני בשמים" על כל סוגי הבשמים.

מחר נלמד

- האם ראוי להמנע מהרחת טֶבֶק?
- האם צריך לברך על בושם סינטטי?
- האם מותר להתיז בושם על הגוף בשבת?